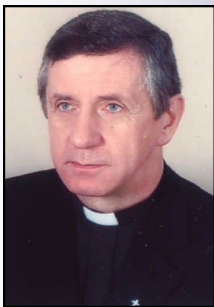

CZŁOWIEK-RODZINA-PRAWO

W tym numerze:

<i>Andrzej Dziega</i> Partyjny atak na instytucję małżeństwa	2	<i>Andrzej Dziega</i> Party attack on the institution of marriage	3
<i>Zdzisław Jancewicz</i> Nowelizacja przepisów dotyczących prawa do świadczenia pielęgnacyjnego	4	<i>Zdzisław Jancewicz</i> Amendments to the regulations regarding entitlement to attendance allowance	5
<i>Piotr Telusiewicz</i> Niania jako osoba sprawująca opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3 na podstawie „umowy uaktywniającej”	6	<i>Piotr Telusiewicz</i> Nanny As Person Providing Care for Children Under 3 Years of Age on the basis of an “Activating Contract”	7
<i>Helena Pietrzak</i> Wokół projektu ustawy o umowie związku partnerskiego	8	<i>Helena Pietrzak</i> Remarks on the proposed civil union contract bill	9
<i>Martyna Seroka</i> O projektowanych zadaniach Rzecznika Praw Rodziny	10	<i>Martyna Seroka</i> The proposed tasks of the Family Ombudsman	11
<i>Krystyna Ziółkowska</i> Urlop ojcowski – nowa instytucja prawna w polskim prawie	12	<i>Krystyna Ziółkowska</i> Paternity leave – a new legal institution in Polish law	13
<i>Wojciech Witkowski</i> Z badań nad dokumentem. Organizacja i działalność kancelarii diecezjalnej	14	<i>Wojciech Witkowski</i> Dalle ricerche sul documento. L'organizzazione e le attività dell'Ufficio diocesano	15
<i>Justyna Krzywkowska</i> Jak usprawnić dochodzenie swoich uprawnień na drodze sądowej?	16	<i>Justyna Krzywkowska</i> Come perfezionare il riconoscimento dei propri diritti sulla via giudiziaria?	17

Polskie prawo rodzinne — aktualności

Partyjny atak na instytucję małżeństwa

W dniu 22 czerwca 2012 roku do Marszałka Sejmu RP wpłynął projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz Prawo o aktach stanu cywilnego. Wnioskodawców reprezentuje poseł Łukasz Krupa. Projekt zakłada, aby po art. 61 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego dodać art. 61a w brzmieniu:

„Art.61a §1. Ustanie małżeństwa następuje także w przypadku jego rozwiązania przez zgodne oświadczenia woli obojga małżonków, złożone przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego.

§2. Rozwiązanie małżeństwa w sposób wskazany w §1 nie jest dopuszczalne, jeżeli małżonkowie mają wspólne małoletnie dzieci.

§3. W terminie 30 dni od złożenia oświadczenia każdy z małżonków może cofnąć oświadczenie o rozwiązaniu związku małżeńskiego. Cofnięcie oświadczenia po upływie tego terminu jest bezskuteczne.

§4. Cofnięcie oświadczenia przez jednego z małżonków nie wymaga zgody drugiego małżonka.

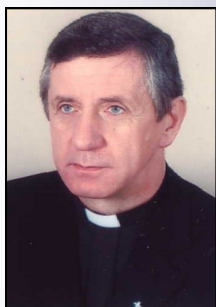
§5. Rozwiązanie małżeństwa następuje z upływem trzydziestodniowego terminu, o którym mowa w §3.”

Warto zauważyć, iż w zamierzeniu wnioskodawców powyższa zmiana ma pociągnąć za sobą także zmianę ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego, przez utworzenie nowej kategorii aktu stanu cywilnego: akt rozwiązania małżeństwa. Znamienne jest w tym przypadku jednak uzasadnienie do projektu (przedstawionego przez Partię Ruch Palikota), iż „nie ma żadnych racjonalnych względów przemawiających za prowadzeniem postępowania sądowego w przypadku, gdy małżonkowie nie mają wspólnych małoletnich dzieci i składają zgodny wniosek o rozwiązanie małżeństwa z powodu zupełnego i trwałego rozkładu pożycia”. Wnioskodawcy nie myślą, czy udają, że nie myślą? Warto im przypomnieć, że racjonalne względy istnieją. Pomijam nawet w tym miejscu generalną kwestię, iż dopuszczalność rozwodów jest poważnym błędem prawniczego rozumowania, akceptuje bowiem prawną odwracalność umowy małżeńskiej, angażującej całe dalsze życie obojga współmałżonków a także ich dzieci, gdy umowy o skutkach nieporównanie mniejszych mają prawny walor nieodwracalności, np. zakup chleba w sklepie. Sam jednak art. 56 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego stwierdza, iż sąd rozwiązuje małżeństwo przez rozwód jeżeli między małżonkami nastąpił zupełny i trwały rozkład pożycia. Tekst proponowanego art. 61a pozostaje więc w wyraźnej sprzeczności z art. 56 tegoż Kodeksu!

Wnioskodawcy twierdzą, iż w przypadku zgodnego wniosku małżonków o rozwiązanie małżeństwa „rola sądu ogranicza się w istocie do zaakceptowania woli małżonków”. To dość zasadnicze wypaczenie roli sądu oraz zasad procedowania w sprawach rozwodowych. Małżonkowie nie są sędziami we własnej sprawie. Ich osąd jest bowiem subiektywny. Sędzia natomiast ma szansę obiektywnie ocenić, czy zachodzą ustawowe przesłanki rozwodowe. Wnioskodawcy proponują też ograniczenia tego typu ustania małżeństwa ze względu na wspólne małoletnie dzieci oraz zapewniają możliwość cofnięcia oświadczenia w ciągu 30 dni od złożenia oświadczenia. Niby próbują zadbać o wartości, ale tylko na trzydzieści dni.

Powie ktoś, że takie wnioski wyrastają ze zmieniającej się świadomości prawnej społeczeństwa, które woła o rozwód ‘na życzenie’. Jest to jednak ucieczka dorosłej osoby przed zwykłymi skutkami wcześniejszego wyboru, dokonywanego świadomie na całą przyszłość. Postulując takie rozszerzenie możliwości rozwodu wnioskodawcy wykazują, iż tak nisko cenią dzisiejsze społeczeństwo, że już nie wierzą w możliwość dojrzałego zawierania związku małżeńskiego. Albo zachęcają do bawienia się instytucją małżeństwa i rodziny. Dziwni to jednak parlamentarzyści, którzy nie odróżniają poważnych spraw życiowych od zabawy. Przedstawiony wniosek jest więc kolejnym krokiem w czysto ideologicznej, irracjonalnej wojnie niektórych polityków w Polsce o osłabienie konstytucyjnej zasady trwałości małżeństwa oraz istotnej roli sądu jako ustawowego gwaranta tej zasady.

Polish Family Law - Recent Developments

Party attack on the institution of marriage

On June 22nd 2012 a bill was received by the Marshal of the Sejm of the Republic of Poland about the amendment to the act - Family and Guardianship Code and the Law on official records of births, marriages and deaths. The petitioners are represented by a Member of Parliament Łukasz Krupa. The bill proposes that Art. 61 of the Family and Guardianship Code be followed by Art. 61a in the wording:

"Art. 61a § 1. Termination of marriage shall also take place in case of dissolution thereof by mutual declarations of intent of both spouses, made before the Registrar.

§ 2. *Dissolution of marriage in the above indicated way shall not be permitted, if spouses have common minor children.*

§ 3. *Within 30 days of making a declaration each of spouses can retract it. Retraction of declaration of intent after the stipulated time limit shall be ineffective. .*

§ 4. *Retraction of the declaration of intent made by one of spouses shall not require the consent of the other spouse.*

§ 5. *Dissolution of marriage is effective upon the expiry of the thirty-day time limit stipulated in § 3. "*

It is worth noticing that the petitioners propose that the act Law on official records of births, marriages and deaths be amended by introducing a new category of vital record: "act of dissolution of marriage." In this case, however, written motives of the project are not to be overlooked (introduced by the Party Movement of Palikot), *"there is no rational justification for initiating judicial proceedings in the case when spouses who don't have common minor children file a mutual motion for dissolution of the marriage on the grounds of complete and permanent disintegration of their married life."* Can't the petitioners think or do they only pretend that they cannot? It is worth reminding them, that such rational justification exists. The sheer admissibility of divorces is a highly questionable issue as it constitutes a grave error of legal reasoning, because it presumes legal reversibility of the marriage contract, involving the entire future life of both spouses as well as their children, when agreements about incomparably smaller effects have a legal advantage of being irreversible, e.g. a purchase of bread in the shop. Art. 56 of the Family and Guardianship Code stipulates explicitly that the court shall dissolve the marriage through the divorce following the determination of complete and permanent disintegration of spouses' married life. Thus, the wording of the proposed Art. 61 stays in direct contradiction to Art. 56 of this Code!

The petitioners claim, that in case of mutual application of spouses for dissolution of the marriage *"the role of the court is in fact limited to accepting the will of spouses"*. This is quite a fundamental distortion of both the court's role and the principles of proceedings in divorce cases. Spouses cannot be judges in their own matter because their judgement is subjective. The judge, however, has a chance to determine objectively, whether statutory divorce conditions are fulfilled. The petitioners limit the accessibility of the discussed way of marriage termination when spouses have common minor children and allow the withdrawal of the motion within a 30-day period counting from filing thereof. They seem to respect values but only for 30 days.

It might be claimed that such proposals result from a changing legal awareness of the society which calls for a "divorce upon demand". However, it is but an attempt of an adult person to avoid regular consequences effects of a previous choice, made consciously for the entire future. Calling for such an extension of the possibility of the divorce the petitioners show how little they think of today's society, and that they no longer believe in the institution of mature marriage. Maybe the petitioners simply play with the institution of marriage and the family. However, members of parliament who cannot distinguish serious practical matters from the play do not deserve any support. All in all, the discussed bill is just another step in a purely ideological, irrational war of some politicians in Poland who aim to weaken the constitutional principle of permanence of marriage and the substantial role of the court as the statutory guarantor of this principle.

Polskie prawo rodzinne — aktualności

Nowelizacja przepisów dotyczących prawa do świadczenia pielęgnacyjnego

Osoby niepełnosprawne wymagają pomocy i opieki innych osób, którymi najczęściej są członkowie rodziny. W wielu przypadkach pomoc tym osobom wiąże się z koniecznością stałego przebywania z nimi, co jest powodem rezygnacji z zatrudnienia lub z wykonywanej pracy, przez osoby zajmujące się opieką, co może skutkować pogorszeniem sytuacji ekonomicznej i bytowej rodziny z osobą niepełnosprawną. W tym kontekście niezwykle ważne jest działanie państwa, które powinno wspierać rodziny opiekujące się osobami niepełnosprawnymi.

Jeden ze środków pomocy osobom, które rezygnują z zatrudnienia lub z wykonywanej pracy na rzecz opieki nad osobą niepełnosprawną jest ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. 2003, nr 228, poz. 2255 z późn. zm. – dalej jako UŚR). Obecnie w parlamencie toczą się prace nad rządowym projektem z dnia 26 lipca 2012 roku o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Druk nr 724 z dnia 6 września 2012 r. – dalej jako projekt ustawy).

W art. 1 pkt 5 projektu ustawy znowelizowano art. 17 UŚR, który zawiera regulację odnośnie podmiotów i zasad nabywania prawa do świadczenia pielęgnacyjnego. Zasadniczym argumentem wprowadzenia zmiany, który został zawarty w uzasadnieniu projektu ustawy, jest ograniczenie liczby wśród „innych osób obowiązanych do alimentacji”, zwłaszcza dorosłych dzieci i wnuków, którzy składają wnioski o opiekę nad niepełnosprawnym rodzicem czy którymś z dziadków. Analiza dokonana przez resort pracy wykazała, że zmiany wprowadzone w ustawie o świadczeniach rodzinnych w 2010 r. doprowadziły do wzrostu o 100% osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne oraz wykazały, że 83% spośród wszystkich osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne na niepełnosprawnych rodziców lub dziadków to ich dzieci i wnuki.

W projekcie ustawy zaproponowano, by świadczenie pielęgnacyjne tak jak jest to obecnie przysługiwało matce albo ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka, osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnionej z dzieckiem, a także innym osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności. Warunkiem przysługiwania świadczenia jest niepodjęcie lub rezygnacja z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Nie oznacza to, iż osobom innym niż spokrewnione w pierwszym stopniu z osobą wymagającą opieki, nie może przysługiwać świadczenie pielęgnacyjne. Katalog tych podmiotów i przedmiotowe przesłanki ustawodawca zawarł w znowelizowanym art. 17 pkt 1a UŚR. Natomiast najważniejsza zmiana została uregulowana art. 17 pkt 1b UŚR, którym wprowadzono dodatkowy warunek, aby niepełnosprawność osoby wymagającej opieki powstała do ukończenia przez nią 18 lat lub w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej, ale nie później niż do 25. roku życia. Zatem bardzo istotnym z punktu widzenia pracownika Ośrodka Pomocy Społecznej, weryfikującego przesłanki nabycia prawa do świadczenia pielęgnacyjnego, będzie orzeczenie potwierdzające termin powstania niepełnosprawności.

Nowelizację należy ocenić pozytywnie, gdyż jak się wydaje, pozwoli ona na uniknięcie sytuacji, w których opieka nad niepełnosprawnymi, zwłaszcza starszymi, wykonywana przez ich krewnych lub znajomych, w obecnie obowiązującym stanie prawnym jest fikcją. Ponadto trzeba stwierdzić, iż częste zmiany w zakresie ustawy o świadczeniach rodzinnych nie służą podmiotom uprawnionym do ich nabycia i nie najlepiej świadczą o analizie sytuacji w zakresie szeroko rozumianej pomocy społecznej przez odpowiednie organy i instytucje państwowe.

Polish Family Law - Recent Developments

Amendments to the regulations regarding entitlement to attendance allowance

Disabled people need the support and care of other people, who in most cases are family members. Usually, helping the disabled is associated with the necessity for constant care, which is the reason for ceasing employment or the work being performed by carers. This may result in a worsening of the economic and living situation of the family whose member is the disabled person. In this context, actions taken by the State, which should support families caring for disabled persons, are highly important.

One of the support measures for people who leave employment or their performed work to take care of a disabled person is the Act of 28 November 2003 on Family Benefits (Journal of Laws No. 2003, No. 228, item 2255 as amended – further referred to as the AFB). Currently, Parliament is working on the Governmental draft of 26 July 2012 on changes to the Act on Family Benefits and some other Acts (Form No. 724 of 6 September 2012 – further referred to as the Draft Act).

In art. 1, point 5 of the Draft Act, the art. 17 of the AFB has been amended. It contains provisions regarding relevant entities and rules for the acquisition of the right to the attendance allowance. The basic argument to introduce changes, which was included in the justification of the Draft Act, is the limitation of the number among “other people legally obliged to payment of alimony”, especially adult children and grandchildren, who file claims for custody over a disabled parent or one of the grandparents. The analysis performed by the Ministry of Labour showed that amendments to the Act on Family Benefits introduced in 2010 led to a 100% increase in the number of people claiming attendance allowance and that 83% of the people claiming such allowance for their disabled parents or grandparents were their children or grandchildren.

The Draft Act suggests that the attendance allowance should be only for, as it currently is, the mother or father, the actual child carer, the person who is a related foster parent of a child or other persons who are obliged to pay alimony, excluding people with a significant degree of disability. The condition to acquire the allowance is not commencing or resignation from employment or other gainful employment in order to take care of the person holding a medical certificate on considerable degree of disability or a disability certificate indicating the following: necessity for constant or long-term care or help from another person, resulting from the significant limitation of independent existence and the necessity to take part in the child’s treatment, rehabilitation and education every day.

This does not mean that persons other than those related in the first degree of kinship to a person requiring care, are not entitled to attendance allowance. The legislator included the catalogue of such individuals and subject-matter factors in the amended art. 17 point 1a of the AFB. However, the most important amendment was regulated via art. 17 point 1b of the AFB, where an additional condition was introduced. The disability of the person who needs assistance should develop before the 18th year of life or during education in school or higher school, but not later than the 25th year of life. Therefore, the most important factor from the point of view of the Social Welfare Centre worker who verifies the right to attendance allowance is a certificate confirming the time of the development of the disability.

The amendment should be rated as satisfactory, as it appears to avoid situations where care for the disabled – especially elderly people – provided by their relatives or friends, within the present legislation, is a fiction. Moreover, it should be stated that frequent amendments to the scope of the Act on Family Benefits are not beneficial to individuals entitled to receive such benefits and they and they show that the analysis of the current situation by relevant authorities and State institutions seems rather lacking in respect of the broadly understood social care.

Polskie prawo rodzinne — aktualności

Niania jako osoba sprawująca opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3 na podstawie „umowy uaktywniającej”

W poprzednim numerze Biuletynu pisałem o dziennym opiekunie jako osobie sprawującej opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3. Jednak, jak już wspominałem, w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 2011 roku o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. 2011, Nr 45, poz. 235 z późniejszymi zmianami) wskazano, że opieka nad dziećmi w wieku do lat 3 może być także sprawowana przez nianię. O instytucji niani stanowią art. 50 – 53 wyżej wskazanej ustawy.

Pierwszy ze wskazanych przepisów, tj. art. 50 ustawy, odnosi się do kilku istotnych okoliczności, które mają podstawowe znaczenie dla funkcjonowania niani w obrocie prawnym. Ustawodawca podaje w nim m.in. definicję ustawową niani. Zatem nianią jest osoba fizyczna sprawująca opiekę nad dziećmi na podstawie umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z przepisami Kodeksu cywilnego stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, zwanej „umową uaktywniającą”. Ustawa także precyzuje treść umowy uaktywniającej. Umowa taka winna określać w szczególności: strony umowy; cel i przedmiot umowy; czas i miejsce sprawowania opieki; liczbę dzieci powierzonych opiece; obowiązki niani; wysokość wynagrodzenia oraz sposób i termin jego wypłaty; czas, na jaki umowa została zawarta; warunki i sposób zmiany, a także rozwiązania umowy. Dla tego typu umowy, zgodnie z art. 50 ust. 3 ustawy, przewidziana jest forma pisemna.

Odnosząc się do stron umowy, należy wskazać, że ustawodawca precyzyjnie wskazuje osoby, które mogą zawrzeć tę umowę. Są to zatem niania oraz rodzice albo rodzic samotnie wychowujący dziecko. I w tym przypadku ustawodawca wskazał kogo należy rozumieć przez rodzica samotnie wychowującego dziecko. Jest nim rodzic będący panną, kawalerem, wdową, wdowcem, rozwódką, rozwodnikiem albo rodzic, w stosunku do którego orzeczono separację w rozumieniu odrębnych przepisów, a także rodzic pozostający w związku małżeńskim, jeżeli jego małżonek został pozbawiony praw rodzicielskich lub odbywa karę pozbawienia wolności. Nie można nie wspomnieć tu o art. 3 ustawy, który dodaje, iż ilekroć w ustawie jest mowa o rodzicach rozumie się przez to także opiekunów prawnych oraz inne osoby, którym sąd powierzył sprawowanie opieki nad dzieckiem.

Jako cel i przedmiot umowy należy przyjąć w tym przypadku sprawowanie przez określoną nianię opieki nad określonym dzieckiem. Należy tylko zaznaczyć, iż zgodnie z art. 50 ust. 2 niania sprawuje opiekę nad dziećmi w wieku od ukończenia 20 tygodnia życia. Oznaczać to będzie, iż wbrew społecznemu odbiorowi osób określanych mianem niani, za takowe mogą być jedynie uznane osoby sprawujące opiekę nad dziećmi od ukończenia określonego przez ustawę wieku. Podkreślić należy, że tego typu granica wiekowa została także zastosowana do opiekuna dziennego (art. 36 ust. 2 ustawy) oraz żłobka (art. 7 ustawy).

W przeciwieństwie do opiekuna dziennego (tak jak w art. 38 ust. 1 ustawy) dla niani nie przewidziano żadnych ograniczeń co do liczby dzieci, nad którymi niania może sprawować opiekę. To samo dotyczy miejsca sprawowania opieki. Zatem strony umowy uaktywniającej mają swobodę co do określenia liczby dzieci, miejsca i czasu sprawowania opieki.

Ciekawostką jest, iż umowa uaktywniająca może określać w szczególności obowiązki niani. Katalog otwarty zastosowany w art. 50 ust. 4 ustawy (określający treść umowy) pozwala jednak, aby w tego typu umowie wskazać także prawa niani. Tak samo jak obowiązki, również i prawa, mogą być związane ze zwykłym sposobem funkcjonowania w określonym gospodarstwie domowym (przykładowo niania ma obowiązek karmić dziecko oraz ma prawo spożywać posiłki, które przygotowuje dla dziecka).

Podkreślić należy, że dość szeroko, bo w art. 51 – 53 ustawy, zostały omówione zasady opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe oraz zdrowotne. Pierwsze doświadczenia Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wydają się potwierdzać, iż umowa uaktywniająca oraz wynikająca z niej opieka sprawowana przez nianię jest coraz bardziej popularna i zyskuje uznanie wśród osób trudniących się tego typu usługami.

Polish Family Law - Recent Developments

Nanny As Person Providing Care for Children Under 3 Years of Age on the basis of an “Activating Contract”

In the previous issue of the Bulletin, I discussed the daycare worker as a person providing care for children under 3 years of age. However, as I have already mentioned, Art 2.1 of the Act on Child Under 3 Care of 4 February 2011 (Dz. U. [Journal of Laws] of 2011, No. 45, item 235 as amended) prescribes that the care of children under 3 can be also provided by a nanny. The institution of the nanny is established in Art 50 – 53 of the above-mentioned Act.

The first of the articles, that is Art 50, concerns a number of significant circumstances, which carry a fundamental meaning for functioning of the nanny in legal affairs. The legislator therein provides, among other things, a statutory definition of a nanny. Thus, a nanny is a natural person providing care for children on a service contract basis to which, as laid down in the Civil Code, freelance work regulations apply, which is referred to as an “activating contract”. The Act also specifies the content of an activating contract. It should contain in particular: the parties to the contract; the objectives and the subject matter of the contract; the time and place of providing care service; the number of children placed under the nanny’s care; the responsibilities of the nanny; the rate of the salary, along with the method and the date of its payment; the time period for which the contract is concluded; the terms and the method of alternating and terminating the contract. For this type of contract, according to Art 50.3, the Act provides for a written form.

With relation to the parties to the contract, the legislator determines precisely who can conclude such a contract. These are a nanny and parents or a single parent. Also in this case the legislator determines to whom the term “single parent” refers. A single parent is then an unmarried parent, a widow, widower, divorced woman or man, a legally separated parent, pursuant to separate provisions, and also a married parent if their spouse has been deprived of parental rights or is serving a sentence of imprisonment. Furthermore, it is vital to mention Art 3, which adds that whenever the reference to parents is made in the Act, it also means legal guardians or other persons, who have been entrusted with taking care of a child by the court.

The objective and the subject matter of the contract should be in this case providing care by a given nanny for a given child. It should be noted that, according to Art 50.2, a nanny provides care for children under the 20th week of life. That means that, contrary to the social notion of persons referred to as nannies, one can be acknowledged as a nanny only when they provide care for children under the age specified by the Act. It is worth emphasizing that an age limit has been also applied to a daycare worker (Art 36.2) and crèche (Art 7).

By contrast with a daycare worker (as in Art 38.1) the Act does not provide for any limitations on the number of children for whom a nanny can provide care. The same applies to the place of care provision. Therefore, the parties to an activating contract have the freedom to determine the number of children, the place and time of rendering care service.

Interestingly enough, an activating contract can specify particularly the responsibilities of a nanny. Yet an open catalogue employed in Art 50.4 of the Act (which determines the content of the contract) allows to specify the rights of a nanny as well. Both the responsibilities and rights can be connected with an usual method of functioning in a given household (for instance, a nanny is obliged to feed the child and has a right to eat the meals prepared for the child).

It is worth emphasizing that the legislator elaborates at length on the rules of paying pension plan contributions, disability, accident and health insurance premiums (Art 51 – 53). First experiences of Social Insurance Institution (ZUS) seem to confirm that the activating contract and consequently the care provided by a nanny are becoming more and more popular and gaining recognition among people rendering this type of service.

Polskie prawo rodzinne — aktualności

Wokół projektu ustawy o umowie związku partnerskiego

Projekt ustawy o umowie związku partnerskiego, autorstwa posła Artura Dunina (PO), złożony do komisji sejmowej pod koniec wakacji, budzi szereg wątpliwości – nie tylko natury konstytucyjnej, czy światopoglądowej, ale przede wszystkim natury legislacyjnej. Po pierwsze, autor w art. 2 zawarł typowy katalog definicji legalnych, przyjęty w praktyce legislacyjnej, z tą tylko różnicą, że użył zwrotu „pojęcia mają następujące znaczenie”. Stąd też, ku zdziwieniu w art. 2.4. związek partnerski nazywa związkiem tworzonym przez „dwoje partnerów na podstawie umowy”. Zwracam zatem uwagę na znaczenie liczebnika zbiorowego odpowiadającego liczbie dwa. Liczebnik „dwoje partnerów” w języku polskim odnosi się wyłącznie do osób różnej płci. Podobnie należy traktować art. 3. W prawie polskim „uprawnienie do zawarcia małżeństwa” potwierdzone zaświadczeniem obejmuje – prawo do poślubienia określonej osoby (zatem różnej płci – jest to warunek). Autor w uzasadnieniu projektu wyjaśnia, że projekt skierowany jest także do osób – partnerów jednej płci. Skąd zatem takie nieścisłości? Czyżby autor projektu zapomniał, jak należy traktować ustawowy katalog definicji legalnych? Po drugie, projekt został obarczony zarzutem niekonstytucyjności, poprzez tworzenie nowej instytucji tzw. „paramałżeństwa”. Zarzut ten nie dość, że jest słuszny, to jeszcze uzasadniony faktem posłużenia się wprost przepisami obowiązującego Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Z tą zasadniczą różnicą, że autor projektu mocno się natrudził, streścił powyższą kodyfikację w 18 podstawowych artykułach (reszta, art. 19-76 to wyłącznie zmiany w przepisach obowiązujących). Projektowana ustawa, zgodnie z argumentami zawartymi w uzasadnieniu, jest raczej nowelizacją do 54 ustaw, a więc rozszerzeniem przepisów prawa na jeszcze jeden podmiot, jakim jest – partner umowy. Zresztą art. 10 przedmiotowego projektu, nawiązuje do obowiązujących przepisów prawa, które stosują określenie: osoba bliska, najbliższa, osoba pozostająca w faktycznym pożyciu lub we wspólnym gospodarstwie domowym. Autorzy proponują uznać w to miejsce również partnerów (art. 10. „Ilekcroć przepis prawa używa określenia osoba bliska ... rozumie się przez to również partnerów”).

W projekcie przewidziano dwie formy zawarcia związku partnerskiego, kwalifikowaną formę pisemną aktu notarialnego przed notariuszem, a przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego – formę pisemną. Zgodnie z projektem partnerzy zarejestrowanego związku uzyskają część praw, które dziś posiadają małżonkowie: m.in. kwestie powstania wspólności majątkowej, uprawnienie partnerów do dziedziczenia po sobie, prawo sprzeciwu, reprezentowania partnera, wystąpienia do sądu o rozstrzygnięcie w sprawie wspólnej partnerom, dostęp do informacji medycznej o partnerze, prawo decydowania o pochówku, prawo do odmowy zeznań w charakterze świadka, wspólnego zaciągania kredytów, wystąpienia z wnioskiem o ubezwłasnowolnienie i uzyskanie uprawnień doradcy tymczasowego. Niektóre z uprawnień ma charakter terminowy, jak np. trzyletni obowiązek alimentacyjny „w wysokości odpowiadającej usprawiedliwionym potrzebom”, jeśli by jeden z partnerów - w wyniku rozwiązania umowy – „znalazł się w niedostatku” lub też warunkowy - dziedziczenie z ustawy pod warunkiem, że upłynął rok od zawarcia umowy związku partnerskiego. W projekcie przewidziano ustanie umowy poprzez śmierć strony oraz rozwiązanie umowy w sądzie lub w urzędzie stanu cywilnego. Sam projekt, nie dość że jest niespójny i zawiera liczne uchybienia oraz nieścisłości, to stanowi powtórzenie uprawnień jakie dziś posiada osoba bliska, czy pozostająca w faktycznym pożyciu.

Polish Family Law - Recent Developments

Remarks on the proposed civil union contract bill

The proposed civil union contract bill by Artur Dunin (Member of Parliament from the Civic Platform), filed with the Parliamentary Committee at the end of the summer break, raises a number of doubts - not only in terms of worldview and compliance with the Constitution, but mainly of the legislative nature. Firstly, according to the legislative practice, the author included a typical list of legal definitions in article 2, however, he used the expression "the terms below shall have the following meanings". Surprisingly, in article 2.4, he defined the civil union as a union created by "two partners ("dwoje partnerów") based on a contract". In the Polish language, the expression "dwoje partnerów" refers to two persons of the opposite sex only. The same applies to article 3. According to the Polish law, "the right to enter into marriage", confirmed by a relevant certificate, includes the right to marry a particular person (thus a person of the opposite sex - it is an essential condition). The author explained in the justification of the bill that it is also addressed to partners of the same sex. Why is he so inconsistent then? Has he forgotten the requirements of legislative legal definitions? Secondly, the proposed bill has raised the objection that it is noncompliant with the Constitution as it creates a new institution of quasi-marriage. The objection is not only correct, but also justified by the fact that the author took the easy way out and simply copied some provisions of the binding Family and Guardianship Code which he summarised in the first 18 articles. The remaining articles 19-76 merely contain changes to the binding regulations. According to the justification, the proposed bill is actually an amendment to 54 acts and an extension of the existing legal provisions to another subject - contract partner. As a matter of fact, article 10 of the bill in question refers to the binding regulations containing the following expressions: close persons, persons actually living together or in the same household. The author proposes to recognise the synonymous term "partners" as well (article 10 "Whenever the term "close person" is used in any laws or regulations, it shall also mean partners").

The proposed bill provides two forms of entering into civil union - before a notary public on the basis of a notarial deed or before a registrar on the basis of a relevant certificate. According to the bill, registered partners should acquire some of the rights of married couples, e.g. each partner should have the right to joint property, to inherit after the other partner, to appeal against decisions, to represent the other partner, to apply to a court for settling any matter the partners are a joint party to, to receive medical information about the other partner, to make decisions about the disposal of the body of the other partner in case of his/her death, to refuse to testify as witness against the other partner, to take out loans together with the other partner, to apply for declaring the other partner legally incapacitated and for the permission to act as his/her interim guardian. Some of the rights are time-limited, e.g. in case one of the partners "suffers scarcity", the other partner should be obliged to pay maintenance "sufficient to cover his/her justified needs" for three years. Other rights are conditional, e.g. one of the partners may only inherit after the other partner if one year has elapsed since they concluded the civil union contract. The bill provides that the civil union contract should expire on death of either party. It may also be terminated before a court or registrar. Not only does the proposed bill contain a number of errors and inconsistencies, but it is also a mere repetition of the rights that close persons or persons actually living together enjoy according to the existing regulations.

Polskie prawo rodzinne — aktualności

O projektowanych zadaniach Rzecznika Praw Rodziny

15 maja 2012 r. wpłynął do Sejmu poselski projekt ustawy o Rzeczniku Praw Rodziny, (druk sejmowy nr 722), który dotyczy ustanowienia Rzecznika Praw Rodziny (dalej: RPR), jako wyspecjalizowanego organu stojącego na straży praw rodziny, określenia jego kompetencji, sposobu powoływania i odwoływania oraz zasad jego funkcjonowania.

Autorzy projektu w uzasadnieniu do projektu ustawy podkreślają, że polska opinia publiczna stawia na pierwszym miejscu rodzinę, przed pozostałymi wartościami, a ustanowienie RPR wychodzi naprzeciw zapotrzebowaniu społecznemu.

Zgodnie z przepisem art. 1 projektu, RPR stoi na straży naturalnych praw rodziny oraz norm określonych w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, ratyfikowanych przez Polskę umowach międzynarodowych, ustawach i w innych przepisach prawa w celu poszanowania godności, praw, obowiązków i odpowiedzialności każdego z członków rodziny oraz obowiązków i odpowiedzialności państwa, instytucji i osób wobec rodziny. Rzecznik przy wykonywaniu swoich obowiązków i uprawnień kieruje się dobrem rodziny jako całości i każdego z jej członków wychodząc z założenia, że naturalnym środowiskiem każdego człowieka jest rodzina.

Na podkreślenie zasługuje fakt, że Rzecznik może podjąć działania w stosunku do każdej rodziny. Projekt ustawy wprowadza siedem różnych definicji rodziny (szerzej o tym – A. Dziega, *O rodzinie w świetle projektu ustawy o Rzeczniku Praw Rodziny* [w:] Człowiek - Rodzina - Prawo nr 3, 2012, s. 2). Rzecznik podejmuje różnorodne działania mające na celu zapewnienia rodzinie bezpieczeństwa, pełnego i harmonijnego rozwoju oraz poszanowania jej godności i podmiotowości. W szczególności działa na rzecz m.in. podmiotowości rodziny w działaniach wszelkich władz państwowych; prawa rodziny do godziwych warunków socjalnych, w tym między innymi do mieszkania, jego wyposażenia i dostępu do mediów; maksymalnego otoczenia rodziny i wszystkich jej członków odpowiednią opieką, należąną troską i pomocą we wszystkich przypadkach i sprawach, w których rodzina tej opieki, troski i pomocy potrzebuje.

Rzecznik również działa na rzecz promocji tradycyjnej rodziny oraz praw jej przynależnych. W uzasadnieniu projektu ustawy jej twórcy dostrzegają problem tworzenia się relacji parorodzinnych, np. konkubiny, związku homoseksualne, czy związki partnerskie. Nawiązując do ww. definicji rodziny zawartych w projekcie ustawy należy stwierdzić, że Rzecznik promuje rodzinę, którą tworzy małżeństwo (kobieta i mężczyzna) wraz z potomstwem.

Wymogi formalne dla kandydata na RPR są zbliżone do wymogów formalnych dla Rzecznika Praw Obywatelskich (dalej: RPO), czy Rzecznika Praw Dziecka (dalej: RPD). W stosunku do RPR nie wymaga się wykształcenia wyższego prawniczego (jak to jest w przypadku RPO) oraz co najmniej pięcioletniego doświadczenia w pracy z dziećmi lub na ich rzecz (jak to jest w przypadku RPD). Kadencja Rzecznika trwa 5 lat, podobnie jak przy RPO czy RPD. Rzecznik Praw Rodziny w swoim działaniu ma być niezależny, neutralny politycznie, obowiązuje go zasada *incompatibilitas*, a także immunitet formalny.

W dniu 18 września 2012 r. skierowano projekt ustawy do I czytania na posiedzeniu Sejmu. A zatem prace nad uchwaleniem ustawy są jeszcze w toku. Pozostaje mieć nadzieję, że ustawa wejdzie do polskiego ustawodawstwa, a ustanowienie Rzecznika przyczyni się do zwiększenia znaczenia rodziny i jeszcze większej jej ochrony.

Polish Family Law - Recent Developments

The proposed tasks of the Family Ombudsman

On May 15th of 2012 parliamentary draft of law about the Family Ombudsman was submitted to the Parliament (parliamentary form No. 722). The paper relates to the establishment of the Family Ombudsman (hereinafter: RPR) as a dedicated guardian of the family rights, determines his functions, the way of appointment and dismissal as well as the principles of his operations. The authors of the project point out Polish public opinion before other values and the fact that the establishment of RPD meets the society needs. According to art. 1 of the project, RPR stands on guard of natural rights of the family and standards of Polish Constitution, international treaties ratified by Poland, laws and other regulations in order to respect dignity, rights, duties and responsibilities of each member of the family, as well as duties and responsibilities of the state, institutions and individuals to the family. Spokesman while performing his duties and rights shall be guided by the family good as a whole and each of its members supposing that the family is the natural environment of each member.

It is worth emphasizing that the Commissioner may take action in relation to any family. The act introduces seven different definitions of family (more on that - A. Dzięga, *O rodzinie w świetle projektu ustawy o Rzeczniku Praw Rodziny* [in:] *Człowiek - Rodzina - Prawo* No 3, 2012, p. 2). Commissioner shall take various measures to ensure the safety of the family, full and harmonious development and respect for the dignity and subjectivity. In particular, acting on behalf of such family empowerment in the activities of all state authorities, family rights to decent social services, including but not limited housing, its equipment and access to the media; maximum close to the family and all its members appropriate care and assistance in all cases, when the family needs care, concern and support.

The Ombudsman also works on promoting traditional families and its belonging rights. In the justification of the act, creators perceive the problem of creating pro-families relationship, such as concubinage, homosexual relationships or partnerships. Referring to the definition of the family mentioned above, it should be maintained that the Spokesman promotes family, which is create by a marriage (man and woman) with offspring.

Formal requirements for candidacy for RPR are similar to the formal requirements for Ombudsman (hereinafter RPO), the Ombudsman for Children (hereinafter RPD). In relation to the RPR, higher legal education is not required (as it is in ROP) as well as five years of experience in working with children in the past (as it is in the case of RPD). The term of office of the Ombudsman is 5 years, as well as the ROP or RPD. Family Ombudsman in its actions is independent, politically neutral, the principle of incompatibility obliges him, as well as official immunity.

On 18th September 2012, the act was sent to the first reading at the meeting of Sejm. Works on the enactment of the act are still in progress. We can only hope that the act will come into the Polish legislation and the establishment of the Ombudsman will contribute to increase the importance of the family, and even more to protect it.

(translated by Dagmara Barańska)

Polskie prawo rodzinne — aktualności

Urlop ojcowski – nowa instytucja prawna w polskim prawie

Wprowadzenie do przepisów Kodeksu pracy nowej instytucji prawnej jaką jest tzw. „urlop ojcowski” wywołało wiele dyskusji na temat kondycji rodziny w Polsce. Urlop ojcowski zaczął funkcjonować o wiele wcześniej w krajach europejskich, np.: w Skandynawii pojawił się w przepisach prawnych w latach siedemdziesiątych ubiegłego wieku. Niewątpliwie celem takiego urlopu jest stworzenie możliwości ojcom opieki nad nowourodzonym dzieckiem, pogłębienia więzi emocjonalnej, jej budowania, a jednocześnie pomoc matce w opiece. W Europie ten system sprawdza się i istnieje większa skłonność do korzystania z tego prawa przez ojców niż w Polsce. Zauważa się brak zainteresowania pracowników – ojców, do korzystania z takiego uprawnienia. Czynnikiem takiej sytuacji mogą być różne aspekty np. brak wiedzy na ten temat (gdyż jest to stosunkowo nowa instytucja prawna), obawa przed środowiskiem pracowniczym (negatywną opinią szefa), funkcjonujące stereotypy wychowawcze.

Jak już wspominałam „urlop ojcowski” jest stosunkowo nowym uprawnieniem, który przysługuje wyłącznie pracownikowi-ojcu. Został wprowadzony ustawą z dnia 6 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz niektórych ustaw (Dz. U. Nr 237, poz. 1654 ze zm.). W momencie wprowadzania urlopu ojcowskiego, ustawodawca określił jego długość na 1 tydzień i taki wymiar obowiązywał w latach 2010 - 2011. W aktualnym stanie prawnym urlop ten wynosi dwa tygodnie. Ustawodawca wyraźnie określił warunki jakie trzeba spełnić, aby pracownik-ojciec mógł skorzystać z tego uprawnienia. Pracownik, który decyduje się skorzystać do urlopu ojcowskiego ma do tego prawo tylko w ciągu pierwszych 12 miesięcy życia dziecka, należy podkreślić, że po tym terminie – takie uprawnienie nie przysługuje. W przypadku dzieci przysposobionych nie później niż do upływu 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się postanowienia orzekającego przysposobienie i nie dłużej niż do ukończenia przez dziecko 7 roku życia. Pracownik powinien złożyć pracodawcy pisemny wniosek na siedem dni przed chęcią skorzystania z urlopu. Pracodawca nie ma prawa odmówić udzielenia urlopu ojcowskiego, co więcej musi go przyznać we wskazanym na wniosku terminie. Warto podkreślić, że pracownicy - ojcowie korzystający z urlopu ojcowskiego korzystają z gwarancji ciągłości zatrudnienia po zakończeniu urlopu (wzmoczona ochrona trwałości stosunku pracy). W czasie korzystania z tego urlopu pracownicy mają prawo do świadczeń z ubezpieczenia społecznego przysługujących matkom dziecka. Pracownik powinien dostarczyć następujące dokumenty: skrócony odpis aktu urodzenia dziecka (lub postanowienie sądu o przysposobieniu dziecka, jeśli pracownik jest rodzicem adopcyjnym), zaświadczenie od pracodawcy o udzieleniu pracownikowi urlopu ojcowskiego (musi ono zawierać także termin urlopu), oświadczenie, że zasiłek macierzyński za okres urlopu ojcowskiego nie został jeszcze pobrany (np. z innego tytułu), zaświadczenie płatnika składek na druku ZUS Z-3.

Obecnie Sejm RP myśli nad zmianami w projekcie ustawy dotyczącej urlopu ojcowskiego. Zgodnie z projektem, jaki trafił do sejmu, wymiar urlopu ojcowskiego wzrośnie aż o 6 tygodni, co oznacza, że już w najbliższym czasie ojciec – pracownik, być może, będzie miał prawo do 8 tygodni urlopu na dziecko. Jeżeli zmiany te zostaną przyjęte – uprawomocnią się już od 1 stycznia 2013 roku.

Reasumując należy stwierdzić, że nowa instytucja wprowadzona do przepisów prawnych powinna być propagowana poprzez środowiska pracownicze jak i samego pracodawcę. Cel zaś wprowadzenia tych zmian jest niewątpliwie słuszny, zważywszy na pogłębiający się niż demograficzny w kraju.

Polish Family Law - Recent Developments

Paternity leave – a new legal institution in Polish law

The introduction of a new legal institution to the Labour Code, the so-called “paternity leave” raised a heated debate on family condition in Poland. The concept of paternity leave has been implemented much earlier in some European countries, e.g. in Scandinavia it became present in legal regulations as early as in the 1970s. Undoubtedly, the purpose of such a leave is to provide fathers with the opportunity to take care of their new-born babies, deepen their emotional bond with them, construe it, and, at the same time, to help the mothers. In Europe this system has proved successful and there is a noticeably higher tendency to take advantage of this right by fathers as compared with Poland. There is a lack of interest among employees – fathers, to take benefit of such an entitlement. The reasons for that may be hidden behind various aspects, for instance, the lack of knowledge on this subject (as it is a relatively new legal institution), a fear of reaction of the working environment (a negative opinion of the superior), and the existing stereotypes.

As mentioned above, “paternity leave” is a relatively new right reserved restrictively for employed fathers. It was introduced in an act as of December 6, 2008 amending the act on the Labour Code and some related acts (Journal of Laws No. 237, it. 1654 with later amendments). At the moment of its introduction the legislator defined its length for the period of one week and such a term was effective in the years 2010 – 2011. With its current legal status the period of the leave is determined at two weeks. The legislator clearly defined the conditions that need to be met for an employed father to be granted this right. An employee who decides to exercise his right to paternity leave is entitled to do so only within the first 12 months of the baby’s life, whereas after that period the right is no longer vested. In the case of adopted children, the right is granted no later than before the lapse of 12 months from the date of validation of the ruling adjudicating the adoption, and not longer than before the child turns 7 years old. An employee should submit a written application to his employer seven days before he wishes to benefit from the leave. An employer does not have the right to refuse granting the father paternity leave, and moreover he is required to grant it in the period indicated in the application. It is worth emphasising that employees – fathers benefitting from paternity leave are guaranteed employment continuity on the expiry of the leave (an increased protection of employment durability). During paternity leave employed fathers are entitled to the social security benefits vested to children’s mothers. An employee should provide the following documents: a certified copy of the child’s birth act (or a court’s decision on child’s adoption, in the case of an employed adopting father), a certificate issued by an employer on granting paternity leave to an employee (it must specify the period of paternity leave), insurance premium payment statement on ZUS Z-3 form.

Currently the Sejm of the Republic of Poland is considering an introduction of amendments to the bill concerning paternity leave. In accordance with the project presented to the Sejm the term of the leave is to be increased to as many as 6 weeks, which means that soon an employed father may be entitled to a leave of 8 weeks. If the above changes are accepted – they will come into force already on January 1, 2012.

To conclude it must be stated that the said new institution introduced into Polish legal regulations should be propagated by working environments as well as by an employer himself. The objective behind such changes is undoubtedly justified when considering the increasing drop in the birth rate in our country.

Z problematyki kościelnego prawa procesowego

Z badań nad dokumentem. Organizacja i działalność kancelarii diecezjalnej

Wymogi formalne stawiane zwłaszcza dokumentom urzędowym oraz tym, które mają mieć walor publiczny domagają się odpowiedniego ich sporządzenia. We wspólnocie Kościoła tę rolę już od czasu średniowiecza przejęły kancelarie, głównie kancelarie biskupie. Kodeks Prawa Kanonicznego z 1983 r. nie wskazuje wprost na organizację i funkcjonowanie kancelarii biskupiej. Kwestie dotyczące kancelarii można jednak wydobyć z norm kodeksowych dotyczących urzędów, które są podstawą jej funkcjonowania. Normy te obejmują urzędy kanclerza i notariuszy, którzy odgrywają doniosłą rolę w procesie sporządzania, porządkowania, strzeżenia i przechowywania dokumentów i akt kurii diecezjalnej. Poza tym przepisy dotyczące funkcjonowania kancelarii diecezjalnej mogą być określone również w prawie partykularnym zawartym w statutach synodalnych, statutach bądź regulaminach kurii diecezjalnej.

W każdej kurii diecezjalnej powinien być ustanowiony urząd kanclerza. Z normy kodeksowej wynika, że jest to urząd obligatoryjny (CIC c. 482 § 1). W razie konieczności biskup diecezjalny może ustanowić kanclerzowi pomocnika, zwanego wicekanclerzem (CIC c. 482 § 2). Kanclerz i wicekanclerz są tym samym notariuszami i sekretarzami kurii (CIC c. 482 § 3). Stosownie do potrzeb biskup może ustanowić innych notariuszy, których rolą jest wspomaganie kanclerza w wypełnianiu jego zadań (CIC c. 483 § 1). Kandydat do objęcia urzędu kanclerza, wicekanclerza, czy notariusza musi spełniać określone wymogi prawne. Kandydaci na te urzędy mają być osobami o nieposzlakowanej opinii i ponad wszelkimi podejrzeniami (CIC c. 483 § 2). Oprócz wymogów moralnych, według kanonistów, osoby te powinny posiadać wiedzę teologiczną i kanonistyczną.

W Kodeksie z 1983 r. nie ma polecenia, aby kanclerz lub notariusz był kapłanem. Z tego też wynika, że może nim być mianowany diakon lub osoba świecka, nie wykluczając kobiet. Wyjątek stanowi nakaz, aby funkcja notariusza w sprawach, w których może być narażone dobre imię kapłana, została powierzona kapłanowi (CIC c. 483 § 2).

Głównym zadaniem wszystkich notariuszy pracujących w kurii, a więc również kanclerza, jest sporządzanie i potwierdzanie autentyczności dokumentów. Zadania te wypływają po części z wymogu pisemnego sporządzania akt kurii. Akta te wywołują skutek prawny, gdy są podpisane przez kompetentnego ordynariusza. Podpis kanclerza lub notariusza stanowi uwierzytelnienie autentyczności dokumentu (CIC c. 474). Według normy kodeksowej zadania notariusza są trojakiemu rodzaju. Po pierwsze, zadaniem notariusza jest spisywanie akt i sporządzanie dokumentów dotyczących dekretów, rozporządzeń, zobowiązań albo innych aktów, wymagających jego udziału. Po drugie, notariusz ma wiernie redagować na piśmie załatwiane sprawy i składać pod tym swój podpis, zaznaczając miejscowość, dzień, miesiąc i rok. Trzecią grupę zadań notariusza stanowi udostępnianie akt lub dokumentów osobom, które o to prawnie proszą. Z tym łączy się również poświadczanie autentycznych odpisów udostępnianych dokumentów (CIC c. 484). Poza tym pismo podpisane przez notariusza nabiera charakteru urzędowego (CIC c. 483 § 1).

Wyżej wymienione zadania może spełniać kanclerz kurii, który jest jednocześnie notariuszem. Przy niektórych czynnościach obecność kanclerza będzie jednak konieczna i nie można go nikim innym zastąpić. Kodeks wymienia te wydarzenia z życia diecezji, z których kanclerz musi sporządzić określony dokument. Dotyczy to następujących czynności: objęcia urzędu przez biskupa diecezjalnego (CIC c. 382 § 3), objęcia urzędu przez biskupa koadiutora (CIC c. 404 § 1), objęcia urzędu przez biskupa pomocniczego (CIC c. 404 § 2).

Questioni di diritto canonico processuale

Dalle ricerche sul documento. L'organizzazione e le attività dell'Ufficio diocesano

Le condizioni formali dei documenti ufficiali e dei documenti che possiedono un valore pubblico esigono un'adeguata redazione di essi. Nella comunione della Chiesa questo ruolo è svolto già dai tempi del Medioevo dagli uffici dei vescovi. Il Codice di Diritto Canonico del 1983 non indica direttamente quale è l'organizzazione e il funzionamento dell'ufficio del vescovo. Le questioni riguardanti l'Ufficio, però, possono essere prese dalle norme del Codice concernenti gli uffici, che sono il fondamento del loro funzionamento. Tali norme comprendono gli uffici del cancelliere e dei notai, che svolgono un ruolo importante nel processo di redigere, organizzare, custodire e conservare i documenti e gli atti della curia diocesana. Inoltre, le istruzioni che si riferiscono al funzionamento degli uffici diocesani possono essere stabiliti anche dal diritto particolare contenuto negli statuti sinodali come anche negli statuti o regolamenti della curia diocesana.

In ogni curia diocesana dovrebbe essere costituito l'ufficio del cancelliere. La norma del Codice indica che questo ufficio è obbligatorio (CIC c. 482 § 1). In caso di necessità, il Vescovo diocesano può nominare un aiutante del cancelliere, col nome di vice-cancelliere (CIC c. 482 § 2). Il cancelliere e il vice-cancelliere sono perciò stesso notai e segretari di curia (CIC c. 482 § 3). In base alle esigenze il Vescovo può nominare altri notai, il cui ruolo è di assistere il cancelliere nello svolgimento delle sue funzioni (CIC c. 483 § 1). Il candidato a ricevere l'incarico del cancelliere, del vice-cancelliere o di un notaio deve soddisfare i determinati requisiti della legge. I candidati per questi uffici devono essere persone di integra reputazione e al di sopra di ogni sospetto (CIC c. 483 § 2). Oltre che alle esigenze morali, secondo i canonisti, tali persone dovrebbero possedere conoscenze teologiche e canoniche.

Il Codice del 1983 non richiede che il cancelliere o il notaio sia un sacerdote, dunque ne risulta che anche un diacono potrebbe esserlo nominato come anche un laico, senza escludere le donne. Un'eccezione esiste nelle cause in cui può essere in discussione la fama di un sacerdote, allora il notaio deve essere sacerdote (CIC c. 483 § 2).

Il compito principale di tutti notai che lavorano in curia, e quindi anche del cancelliere, è la redazione e la conferma dell'autenticità dei documenti. Questi compiti derivano in parte dalla necessità di preparare atti scritti della curia. Gli atti di curia, in ordine alla loro validità, devono essere sottoscritti dall'Ordinario. Anche la firma del cancelliere o del notaio autentica la validità del documento (CIC c. 474). Secondo le norme del Codice vi sono tre tipi dei compiti del notaio. In primo luogo, il ruolo del notaio è stendere per iscritto gli atti e gli strumenti riguardanti i decreti, le disposizioni, gli obblighi e le altre questioni per le quali si richiede il loro intervento. In secondo luogo, il notaio deve redigere fedelmente per iscritto le pratiche in corso e apporvi la firma insieme con l'indicazione del luogo, del giorno, del mese e dell'anno. Il terzo gruppo dei compiti è l'esibire gli atti e i documenti a chi ne fa legittima richiesta. A questo gruppo si includono anche le copie conformi all'originale (CIC c. 484). Inoltre, una lettera firmata da un notaio fa pubblica fede (CIC c. 483 § 1).

I compiti indicati sopra possono essere svolti dal cancelliere della curia, che è anche un notaio. Per alcune attività, tuttavia, la presenza del cancelliere sarà richiesta e non potrà essere sostituita da nessun altro. Il Codice elenca gli eventi della vita della diocesi, dei quali il cancelliere deve farne un documento specifico. Questo vale per il seguente: la presa del possesso dell'ufficio da parte del Vescovo diocesano (CIC c. 382 § 3), la presa del possesso dell'ufficio da parte del Vescovo coadiutore (CIC c. 404 § 1), la presa del possesso dell'ufficio da parte del Vescovo ausiliare (CIC c. 404 § 2).

Z problematyki kościelnego prawa procesowego

Jak usprawnić dochodzenie swoich uprawnień na drodze sądowej?

Nikt nie powinien dochodzić swych praw przemocą i wymierzać sprawiedliwość według własnego uznania, dlatego najlepszą drogą rozwiązania problemu jest zwrócenie się do właściwej instytucji. Praktyczna realizacja tej ochrony wymaga jednak dostrzeżenia szeregu ewentualnych trudności, wobec których może stanąć podmiot dochodzący swych praw i wolności. Odpowiedzi na pytanie *Jak usprawnić dochodzenie swoich uprawnień na drodze sądowej?* szukali uczestnicy II Międzynarodowej Konferencji Kanonicznego Prawa Procesowego, która odbyła się w maju 2012 r. na Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie. Konferencja pt. „Problemy z sądową ochroną praw człowieka”

została zorganizowana przez Katedrę Prawa Kanonicznego i Wyznaniowego WPiA UWM (główny organizator) oraz Korpus Adwokatów Kościelnych w Polsce, Studenckie Koło Naukowe Prawników Kanonistów UWM, Oddział Okręgowy Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana” w Olsztynie oraz Europejskie Stowarzyszenie Studentów Prawa ELSA. Prelegentami byli wybitni prawnicy z Polski, Austrii, Białorusi, Włoch i Słowacji. Na konferencji nie zabrakło przedstawiciela Ministerstwa Sprawiedliwości, dr. Piotra Jarosa, dawniejszego Rzecznika Prawa Dziecka, który w imieniu Ministra Sprawiedliwości i władz Departamentu Współpracy Międzynarodowej i Praw Człowieka przekazał serdeczne gratulacje dla organizatorów. Ochrona praw człowieka to priorytet działalności Ministerstwa Sprawiedliwości. Ważne jest zapewnienie, aby każdy człowiek rzeczywiście mógł dochodzić swoich praw. Istotne jest także upowszechnianie praw człowieka, dlatego m.in. na stronie internetowej Ministerstwa znajdują się przetłumaczone na język polski wybrane wyroki Europejskiego Trybunału Praw Człowieka; prowadzona jest działalność ustawodawcza w zakresie zmian polskiego prawa (np. realizacja prawa do małżeństwa przez osoby ubezwłasnowolnione – jak podkreślił dr Jaros problem ten dotyka rocznie kilku tysięcy osób). Sądowa ochrona praw człowieka została przanalizowana na gruncie norm prawa kanonicznego i norm procesowych obowiązujących w innych systemach prawnych. Podkreślono, że obecnie ochrona praw człowieka narażona jest na różne niebezpieczeństwa, dlatego tak ważne jest szukanie sposobów chroniących te podstawowe prawa. Duże zainteresowanie konferencją (wygłoszono ponad 70 referatów) świadczy o ważności tej problematyki. Konferencja była dobrą okazją do posłuchania, czym zajmują się prawnicy kanoniści i prawnicy świeccy. W ramach dyskusji, która ma wielką wartość naukową, zadano wiele pytań: czy sędzia w Kościele może być sam mediatorem?, czy nie jest ryzykowne odrzucanie skargi o nieważność małżeństwa przez sąd kościelny z przyczyn merytorycznych?, czy strony procesowe przed zapadnięciem wyroku o stwierdzenie nieważności małżeństwa często godzą się ze sobą?, na jakiej podstawie sędzia w sądzie państwowym jest związany przepisami prawa kanonicznego?, co z przesłuchaniem osoby, która podsłuchała przypadkowo lub celowo czyjaś spowiedź?, czy można zabezpieczyć listę grzechów przynoszonych niekiedy do konfesjonau?, jaki jest status związków wyznaniowych działających bez rejestracji? czy istnienie związków bez stosownej rejestracji jest nielegalne czy prawnie obojętne?, czy aktualnie naruszana jest wolność osobista i wolność religijna na Białorusi?, czy słuszne są głosy w kwestii depenalizacji zniesławienia i znieważenia? Pytano się o osobistą refleksję na temat wyroku w sprawie katyńskiej, jak również czy przestępstwo obrazy uczuć religijnych w polskim kodeksie karnym nie stanowi ochrony jednokierunkowej? Prelegenci dzielili się swoimi obserwacjami zaczerpniętymi bezpośrednio z teorii, prowadzonych badań naukowych, ale także z analizy praktycznej. Konferencja spotkała się z uznaniem ze strony przybyłych na jej obrady gości. Zgromadzone opracowania, wzbogacone o dodatkowe materiały, zostały opublikowane, by przyczynić się do kolejnych pogłębionych dyskusji oraz trafić do jak najszerszego grona odbiorców. Zachęcam do lektury (*Problemy z sądową ochroną praw człowieka*, red. R. Sztychmiller, J. Krzywkowska, tom 1-2, Olsztyn 2012).

*Justyna Krzywkowska, Katedra Prawa Kanonicznego i Wyznaniowego
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie*

Questioni di diritto canonico processuale

Come perfezionare il riconoscimento dei propri diritti sulla via giudiziaria?

Nessuno dovrebbe pretendere i propri diritti violentemente facendosi giustizia personalmente. La strada più corretta è rivolgersi all'istituzione competente. La realizzazione pratica della tutela dei propri diritti e delle proprie libertà procura tante difficoltà da affrontare al soggetto che si sente danneggiato. I partecipanti della "II Conferenza Internazionale del Diritto Canonico Processuale", svoltasi nel mese di maggio 2012 all'Università di Warmia-Mazuria a Olsztyn (UVM), hanno tentato di rispondere alla domanda *Come perfezionare il riconoscimento dei propri diritti sulla via giudiziaria?* La Conferenza, intitolata "I problemi per la tutela giuridica dei diritti umani", è stata organizzata dalla Cattedra del Diritto Canonico ed Ecclesiastico della Facoltà del Diritto e dell'Amministrazione dell'UVM (organizzatore principale) nonché: dal Corpo degli Avvocati Ecclesiastici in Polonia, dalla Cerchia scientifica degli Studenti Giuristi Canonisti del UVM, dalla Sezione Regionale dell'Associazione Cattolica "Civitas Christiana" a Olsztyn, come pure dall'Associazione Europea degli Studenti di Giurisprudenza ELSA. Si sono presentati eminenti relatori dalla Polonia, dall'Austria, dalla Bielorussia, dall'Italia e dalla Slovacchia. Il Ministero della Giustizia e il suo Dipartimento della Cooperazione Internazionale e dei Diritti Umani, era rappresentato dal dott. Piotr Jaros – addetto Portavoce dei Diritti del Bambino – che ha trasmesso le più vive congratulazioni agli organizzatori. Ha affermato che la tutela dei diritti umani è la priorità nelle attività svolte dal Ministero della Giustizia. Urge, anche la necessità di accertare per ogni uomo la possibilità di esigere i propri diritti. Perché la diffusione dei diritti umani risulti efficace, il Ministero sulla sua pagina Web pubblica alcune sentenze della Corte dei Diritti Umani di Strasburgo. Ora si cerca pure di modificare la legislazione polacca al riguardo (per esempio: la realizzazione del diritto al matrimonio per le persone interdette – ciò riguarda, come ha sottolineato dott. Jaros, qualche migliaio di persone ogni anno). La tutela forense dei diritti umani è stata analizzata attraverso lo studio delle norme del diritto canonico e le norme processuali degli altri sistemi giuridici. La tutela dei diritti è esposta a diversi pericoli, perciò è così importante cercare i vari modi per realizzare questa tutela. Un vivo interesse suscitato dalla conferenza (oltre 70 relazioni) sembra confermare l'attualità e l'importanza di questa problematica. La Conferenza è stata una grande opportunità per vedere di cosa si occupano i giuristi canonisti e i giuristi secolari. Durante la discussione, che ha per sé già un grande valore scientifico, si sono poste tante domande, tra le quali: se il giudice ecclesiastico stesso può essere il mediatore; se non fosse rischioso respingere la querela nelle cause di nullità del matrimonio nei processi davanti ai tribunali ecclesiastici per le ragioni materiali; quanto spesso le parti in processo si rappacificano prima della sentenza; in virtù di che cosa il giudice nel Tribunale statale è obbligato a seguire le norme del diritto canonico; cosa fare con l'interrogatorio della persona che volontariamente o involontariamente ascoltasse la confessione degli altri; se la lista dei peccati, portata ogni tanto in confessionale può essere custodita per il processo; quale è lo stato delle coppie sposate nel foro confessionale e non registrate nel foro dello stato; l'esistenza delle coppie senza registrazione è legale o giuridicamente indifferente; se viene danneggiata attualmente la libertà personale e la libertà religiosa in Bielorussia; se sia giusto che alcuni cerchino di depenalizzare la diffamazione e l'oltraggio? Qualcuno ha esposto la riflessione personale sulla sentenza della questione di Katyń. È sorto pure il dubbio che la legge perseguendo l'offesa ai sentimenti religiosi tuteli in modo unidirezionale. I relatori hanno condiviso le loro esperienze direttamente dalle proprie ricerche scientifiche teoriche, nonché dall'analisi pratica. La Conferenza ha goduto la stima degli ospiti invitati. Per suscitare le discussioni consecutive e arrivare ad un numero possibilmente cospicuo dei destinatari, gli elaborati raccolti, integrati con un altro materiale scientifico, sono stati pubblicati. Invitiamo alla lettura (R. Sztychmiller – J. Krzywkowska (a cura di), *Problemy z sądową ochroną praw człowieka*, vol. 1-2, Olsztyn 2012).

(traduzione: sac. Maciej Kubala)

Wydarzenia i informacje ogólne

Wymogi redakcyjne co do zgłaszanych tekstów

1. Autor

- imię i nazwisko autora
- nazwa katedry oraz uczelni, którą autor reprezentuje
- zdjęcie autora

2. Tekst

- czcionka Times New Roman
- wielkość czcionki 12
- interlinia 1,0
- objętość 1 strona

3. Dodatkowe

- teksty dotyczące polskiego prawa rodzinnego powinny być przesłane wraz z tłumaczeniem na język angielski (dodatkowo - tłumaczenie kompletnej nazwy katedry oraz kompletnej nazwy uczelni, którą autor reprezentuje)
- teksty dotyczące kościelnego prawa procesowego powinny być przesłane wraz z tłumaczeniem na język włoski (dodatkowo - tłumaczenie kompletnej nazwy katedry oraz kompletnej nazwy uczelni, którą autor reprezentuje)

oprac. Piotr Telusiewicz

Rada naukowa:

Abp dr hab. Andrzej Dzięga, Prof. KUL

Dr hab. Marta Greszata - Telusiewicz, Prof. KUL

Redaktor naczelny: dr Piotr Telusiewicz

Opracowanie techniczne: dr Piotr Telusiewicz

Adres redakcji:

Collegium Jana Pawła II

p. 535

Al. Raclawickie 14

20 - 950 Lublin

tel. (81) 4453539

Wydawca:

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Al. Raclawickie 14

Lublin 20 - 950

Czasopismo internetowe wpisane do prowadzonego przez Sąd Okręgowy w Lublinie rejestru dzienników i czasopism pod poz. Rej. Pr. 1222.

Email.

czlowiek.rodzina.prawo@gmail.com

Data wydania: 21 października 2012 roku

ISSN 2299 - 0283